

Spørger man nu, om en saadan Lovgivning er nødvendig, ligger Svaret lige for Haanden. Den Omstændighed, at vi have en Lov om dette Emne, at man i næsten alle andre Lande har en lignende Lov, og endelig den Omstændighed, at et nyt Lovforslag er fremsat af en konservativ Regering, er et tilstækkeligt Vidnesbyrd om, at det er nødvendigt at lovgive her. Men det maa jo med det samme erkendes, at denne Lovgivning er et Brud, et meget stærkt Brud paa det ledende økonomiske Princip i vort Samfund. Over for dem, der hævde den fri Konkurrences økonomiske Principis Fortræffelighed, kan man nu møde med dette Lovforslag i sin Haand og vise dem, at selve den fri Konkurrences Forsvarere have været tvungne til at sætte et meget stærkt Korrektiv paa den. Loven er blandt andet ogsaa et meget stærkt Brud paa Princippet om Arbejdsgivernes Herreret, om deres Ret til at ordne Forholdene inden for deres Fabrikker og Værksteder paa den Maade, der tilfredsstiller deres egne Ønsker, og paa den Maade, de mene baader Industrien og det økonomiske Liv gaende. Jeg finder ogsaa Anledning til at slaa dette fast, netop fordi der i den forløbne Sommer har været saa overordentlig megen Tale om, at det, det gælder om, naar man overhovedet skal holde det økonomiske Liv gaende i vort Land, er at faa Arbejdsgivernes Herreret inden for deres egne fire Vægge slaaet fast. Naar man gaar den foreliggende Lovs Bestemmelser igennem, maa man sige, at der gøres et meget stærkt og dybt Indgreb i denne Herreret, og naar man har gjort det, har man ganske sikkert ikke gjort det af Lyst til at chikanere de paagældende Arbejdsgivere eller hemme den økonomiske Udvikling eller vort Lands Konkurrencedygtighed med Udlandet, men ganske simpelt fordi man erkender, at der er Anledning til at beskytte de her omtalte Grupper af Arbejdere. Saa langt er man naaet, at man betydelig maa udvide Omraadet for dem, der have Lovens Beskyttelse behov, at man maa gøre et Brud paa den personlige Frihed, baade over for Arbejdsgiverne og over for Forældre, unge Mennesker og Kvinder. Det kan siges at være beklageligt. Jeg vil som min personlige Opfattelse af denne Sag sige, at jeg i høj Grad vilde ønske, at det ikke var nødvendigt at beskæftige sig med en saadan Lovgivning, der paa mange Omraader minutløst bestemmer, hvorledes de enkelte Mennesker skulle te sig i det daglige Liv. Men det maa desværre er-

kendes, at det er nødvendigt, at Lovgivningen under de nuværende økonomiske Principper maa gribe regulerende og beskyttende ind over for de svage. Det blev allerede under Forhandlingerne om den nugældende Lov af 23de Maj 1873 udtalt, at det var en Nødvendighed, at man gik til en saadan Lovgivning, ikke for at begrænse Friheden, men netop for at sikre Muligheden for en fri Udvikling. Det var sandt den Gang, men paa det Tidspunkt var der sikkert nok ikke nær den samme Nødvendighed for at vedtage en saadan Lovgivning, som der er i dette Øjeblik. Vor Industri var ikke meget udviklet den Gang, og Antallet af Virksomheder, som kom ind under den Lov, var meget ringere, end det tilsvarende Antal er nu. Men det, der særlig er sket siden den Tid, er den Udvikling, den Aand, der er skabt i vort økonomiske Liv. Den fri Konkurrence fører naturligt med sig, at Kampen for Tilværelsen bliver haardere og haardere. Den ene søger at overbyde den anden for at blive Eneherre eller faa en fremskudt Plads paa Markedet. Enhver Fabrikant søger at fremstille sit Produkt billigst og bedst, mange Gange ses der ikke saa meget paa Indholdet som paa Udseendet. Udseendet spiller en ganske kolossal Rolle, og alle Midler, der i denne Henseende føre til Maalet, ere lige gode, i hvert Fald for en meget stor Klasse af Fabrikanter og næringsdrivende. Det er desværre saaledes, at Konkurrencen tvinger selv de bedste, dem, der af Naturen ere mest tilbøjelige til at tage Hensyn til deres Medmennesker, til at undlade at tage dette Hensyn for at kunne vinde med. Men der er ogsaa en anden Ting, der maa bemærkes. Medens det tidligere var saaledes, at en stor Del af Mestrene, Arbejdsgiverne, Fabrikanterne, vare udgaaede fra Arbejdernes Klasse, bliver dette mindre og mindre Tilfældet. Der skabes en Fabrikantklasse, en Klasse, som i særlig Grad repræsenteres af Aktieselskabernes Direktører med deres Uddannelse til denne Gerning enten fra Universitetet eller fra den polytekniske Lærestat, som altsaa ere komne fra Bourgeoisiets og de velhavendes Hjem, og som have været vante til i Kraft af deres Opdragelse at se ned paa Arbejderklassen, som fuldstændig mangle Forstaaelse af Arbejdernes Tanker og Følelser, og hvis Opgave som Direktører og overordnede i store Virksomheder er den at skaffe saa mange Procenter som muligt til deres Aktionærer. For dem blive Arbejderne, ligesom de øvrige Maskiner